

АДАПТИВНІСТЬ ІНТРОДУКОВАНИХ СОРТІВ ОЖИНИ ДО УМОВ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Шубенко Лідія Анатоліївна

ORCID ID: 0000-0002-8938-9520

канд. с-г. наук, доцент, доцент кафедри генетики, селекції с.-г. культур

Білоцерківський національний аграрний університет

Леус Віталій Володимирович

ORCID ID: 0000-0002-8938-9520

канд. с-г. наук, доцент, доцент кафедри плодовоовочівництва та технології

зберігання продукції рослинництва

Державний біотехнологічний університет

Україна

Серед поширених ягідних культур центрального Лісостепу України все більше застосування набуває найближчий родич малини – ожина (вид *Rubus L.*, підвид *Eubatus Focke*).

Потенційна продуктивність ожини в кілька разів перевершує малину і в сприятливих ґрунтово-кліматичних умовах досягає 25-30 кг з куща [1]. Ожина вимоглива до тепла. Для більшості сортів характерна низька зимостійкість, рослини сильно пошкоджуються при морозах $-18-25^{\circ}\text{C}$. Особливо нестійкі до низьких температур сорти зі сланкими пагонами, вирощування яких можливе лише при зимовому утепленні рослин. Серед пряморослих сортів ожини деякі витримують температуру до $-20 \dots -25^{\circ}\text{C}$ [2, 3].

Вивчення адаптаційних властивостей сортів ожини проходило протягом 2019-2022 рр. на дослідному полі НВЦ БНАУ. Об'єктами досліджень були 9 інтродукованих сортів ожини: *Arapaho*, *Black Satin*, *Columbia*, *Natchez*, *Prime-Ark Freedom*, *Reuben*, *Smootstem*, *Thornfree*, *Triple Crown*. Робота виконувалася з урахуванням основних положень «Методика державного сорто випробування сільськогосподарських культур на придатність до поширення в Україні...» [4].

Ожина вирощувалася в неукривній культурі, восени пагони знімали із шпалери і залишали вільно розміщуватися в просторі міжряддя. Схема розміщення рослин 3,0 x 1,5 м.

Зимовий період 2019-2020 рр. відзначився відсутністю низьких температур. Середня температура періоду спокою не опускалася нижче 0° С. У цей рік рослини ожини не пошкодились морозами. Часткове пошкодження пагонів у 2021-2022 рр. спостерігали у сортів Smootstem, Reuben, Thornfree. Найбільше пошкодились бруньки у сортів Reuben, Black Satin. Найменшу зимостійкість у період 2022-2023 рр. показали сорти Reuben, Smootstem, Thornfree, у яких підмерзання пагонів склало 4,0 бала, а підмерзання бруньок – 3,5 бала (рис. 1).

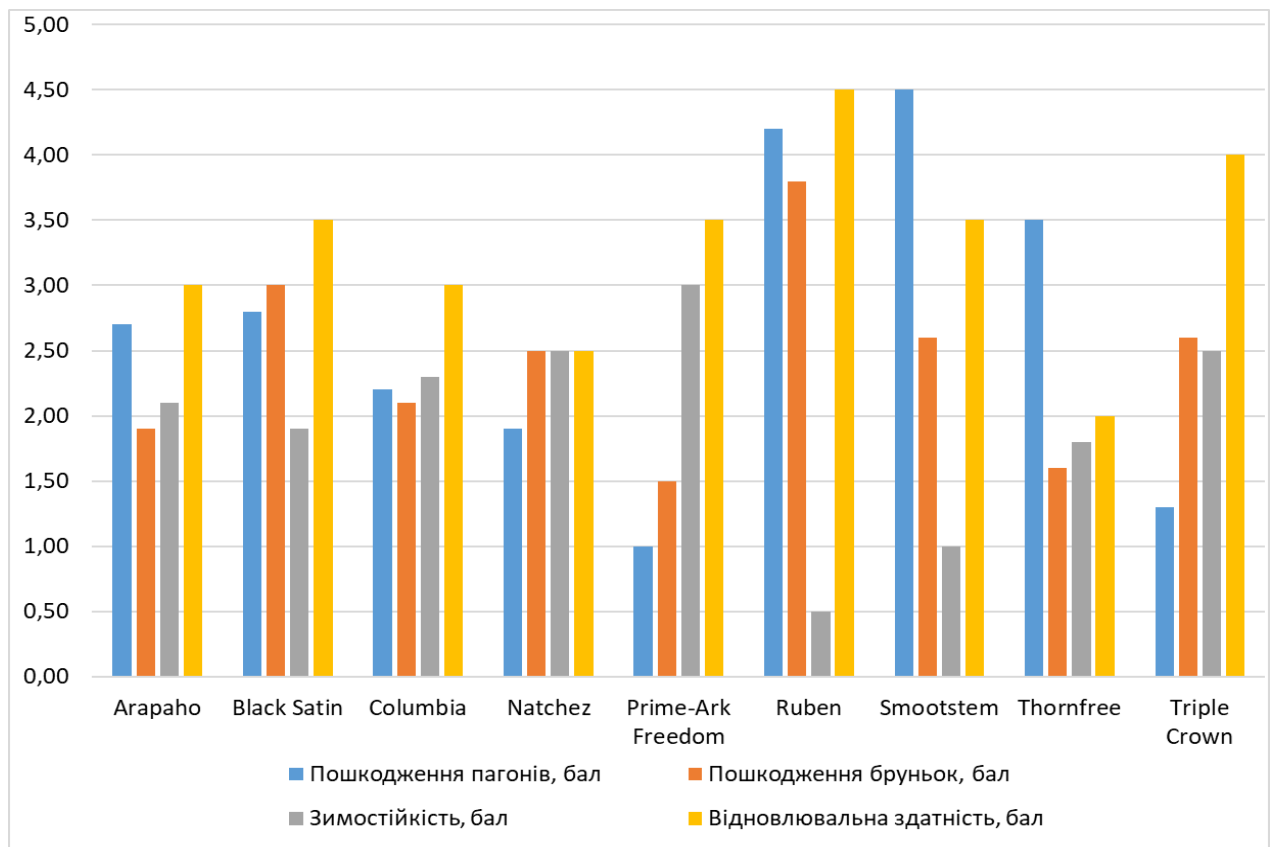


Рис. 1. Ступінь стійкості сортів ожини до зимових негативних температур (2019-2023 рр.)

Біологічної особливістю ожини є хороша відновлювальна здатність пагонів, що дозволяє з невеликої збереженої частини стебла формувати довгі сильно розгалужені пагони, які закладають плодові гілочки. За цим показником (4,0-5,0 балів) виділяються сорти Ruben, Tripl Kraun.

Отже, погодні умови 2019-2023 рр. дозволили об'єктивно оцінити інтродуковані сорти ожини на зимостійкість в природних умовах вирощування.

Список використаних джерел:

1. Шубенко Л.А., Сич З.Д. (2023) Продуктивність сортів ожини / *Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Основні, малопоширені і нетрадиційні види рослин – від вивчення до освоєння (сільськогосподарські і біологічні науки)»*. Т.2, 317-320
2. Телепенько Ю.Ю. (2018) Морозостійкість сортів ожини (*Rubus subg. Eubatus Focke*) в умовах Західного Лісостепу України. *Plant Varieties Studying and Protection*. Т. 14, (1), 124-131. doi: 10.21498/2518-1017.14.1.2018.126521
3. Шубенко Л.А. (2021) Зимостійкість ожини / *II Міжнародна науково-практична конференція «Аграрна освіта та наука: досягнення та перспективи розвитку»*, 133-132
4. Методика державного сортовипробування сільськогосподарських культур на придатність до поширення в Україні (плодові, ягідні, горіхоплідні, субтропічні, виноград та шовковиця). (2005) *Охорона прав на сорти рослин: офіц. бюлетень*. (2), 161–232